

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta (HE 169/2017 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan lausunnon antamista varten.

Eduskunta-aloitteet

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavat aloitteet:

- Lakialoite LA 12/2015 vp Päivi Räsänen kd ym. Lakialoite laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta
- Lakialoite LA 102/2016 vp Päivi Räsänen kd ym. Lakialoite laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta
- Lakialoite LA 77/2017 vp Päivi Räsänen kd ym. Lakialoite laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta StVL 14/2017 vp

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Pia Kivimies, valtiovarainministeriö
- finanssisihteeri Jenni Oksanen, valtiovarainministeriö
- tulliyli tarkastaja Anna Kallio, Tulli
- ylitarkastaja Seppo Raitolahti, Verohallinto
- tutkimusprofessori Pia Mäkelä, Terveystieteiden tutkimuslaitos (THL)
- talousjohtaja Anton Westermarck, Alko Oy

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp

- toimitusjohtaja Pekka Tennilä, Altia Oyj
- yhdistyksen asiamies Pekka Heikkilä, Alkoholijuomateollisuusyhdistys
- toimitusjohtaja Timo Lappi, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- toimitusjohtaja Elina Ussa, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry
- puheenjohtaja Mika Tuhkanen, Pienpanimoliitto ry
- toimitusjohtaja Kari Luoto, Päivittäistavarakauppa ry
- toiminnanjohtaja Susanna Heikkinen, Suomen Alkoholijuomakauppayhdistys ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- sisäministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Tulli
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- Lammin Sahti Oy:n toimitusjohtaja Pekka Kääriäinen, Pienpanimoliitto ry
- Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry
- Suomen Alkoholijuomakauppayhdistys ry

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia siten, että alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin. Veronkorotus kohdistettaisiin kaikkiin juomaryhmiin, mutta kuitenkin siten, että korotus painottuisi lievästi muihin kuin väkeviin alkoholijuomiin. Mietojen käymisteitse valmistettujen juomien veroa korotettaisiin 15,4 prosenttia, viinin veroa 12,7 prosenttia, oluen veroa 10,6 prosenttia ja välituotteiden veroa keskimäärin 9,5 prosenttia. Väkevien alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin 4,8 prosenttia. Keskimäärin alkoholi-juomien valmisteveroa korotettaisiin noin 10 prosenttia.

Veronkorotuksen seurauksena alkoholijuomien vähittäismyyntihinnat nousisivat arviolta keskimäärin noin viisi prosenttia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

Eduskunta-aloitteet

Lakialoitteissa LA 12/2015 vp, LA 102/2016 vp ja LA 77/2017 vp ehdotetaan, että alkoholi- ja alkoholijuomaveroa korotetaan siten kuin aloitteiden liitteenä olevissa verotaulukoissa on esitetty. Lakialoitteen LA 77/2017 vp mukainen korotus merkitsisi yhteensä noin 100 milj. euron lisäystä hallituksen esityksen mukaiseen tasoon.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna. Muutos johtuu käymisteitse valmistettavan siiderin verotason tarkistuksesta. Valiokunta ehdottaa, että siiderin veronkorotus toteutetaan saman suuruisena kuin muilla miedoilla juomilla. Tästä aiheutuva noin 3 milj. euron verotuoton alenema katettaisiin tarkistamalla kaikkien juomaryhmien verotasoja.

Esitys on osa niistä syksyn veronkorotuksista, joiden tarkoituksena on pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman mukaisesti siirtää verotuksen painopistettä työn ja yrittämisen verotuksesta erityisesti haittaveroihin. Hallitusohjelmassa on sovittu lisäksi, että alkoholiveroa tarkistetaan, jos Viron veronkorotukset antavat siihen mahdollisuuden. Koska Virossa on päätetty huomattavista alkoholiveron korotuksista seuraaville kolmelle vuodelle, hallitusohjelman kirjaus on voitu panna täytäntöön. — Perustetta ei poista myöskään se, että Viron seuraava, helmikuussa 2018 voimaan tuleva korotus on päätetty puolittaa. Verotason voimakkaimmin vaikuttavat korotuspäätökset on nimittäin jo tehty. Helmikuun korotustason muutos on merkitykseltään niitä selvästi vähäisempi.

Esityksen ensisijainen tarkoitus on siis fiskaalinen, ja sillä tavoitellaan noin 100 milj. euron vuotuista lisäystä alkoholiverotuottoihin. Esityksellä on lisäksi terveystaloudellinen tavoite vähentää alkoholin kokonaiskulutusta ja siihen perustuvia moninaisia haittoja. Esitys on kaikkiaan tavoitetasoltaan ja perusteiltaan johdonmukainen jatko sitä edeltäneille, vuosien 2008—2014 aikana toteutetuille viidelle veronkorotukselle. Niiden tapaan myös nyt ehdotetut korotukset on pyritty mittaamaan ja kohdentamaan niin, etteivät ne lisää merkittävästi matkustajatuontia.

Korotusesitys koskee kaikkia alkoholijuomaryhmiä, mutta se painottuu lievästi muihin kuin väkeviin alkoholijuomiin. Kun keskimääräinen korotus on noin 10 prosenttia, mietojen, käymisteitse valmistettujen juomien veroa korotettaisiin 15,4 prosenttia, viinien 12,7 ja oluen 10,6 prosenttia. Ns. välituotteiden veronkorotus olisi vastaavasti keskimäärin 9,5 ja väkevien alkoholijuomien 4,8 prosenttia. Korotusten on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden alusta, ja niiden on arvioitu nostavan vähittäismyyntihintoja keskimäärin viisi prosenttia nykyisestä.

Valiokunta pitää esitystä perusteiltaan ja tasoltaan harkittuna kokonaisuutena käymisteitse valmistettua siideriä koskevin vähäisin tarkennuksin.

Esitys on edellä todetuista tavoitelinjassa myös pitkään noudatetun alkoholiveropolitiikan kanssa. Veronkorotukset ovat vaikuttaneet keskeisesti siihen, että alkoholin kokonaiskulutus on laskenut tasaisesti tällä vuosikymmenellä. Tämä on johtunut ennen muuta tilastoidun kulutuksen alenemasta, koska matkustajatuonnin ja muun tilastoimattoman kulutuksen osuus on pysynyt samaan aikaan melko vakaana jaksoittaisesta vaihtelusta huolimatta.

Päätösten myönteisistä vaikutuksista kertoo lisäksi se, että alkoholiverotuotto on pysynyt varsin vakaana kokonaiskulutuksen laskusta huolimatta; se oli vuonna 2010 yhteensä 1,284 miljardia euroa ja on noussut siitä tasaisesti 1,354 miljardiin euroon vuonna 2016. Todettakoon myös, että valtiovarainministeriön tuottoarviot ovat olleet varsin osuvia koko tarkastelujakson. Ne ovat eronneet lopullisesta verotuotosta viimeisen kymmenen vuoden aikana yhtä vuotta lukuun otta-

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp

matta enintään kolme prosenttia. Lisäksi ennusteet ovat osuneet hyvin myös juomaryhmien tasolla. Niiden taustalla oleva analyysi on siten ilmeisen onnistunut.

Alkoholiveronkorotuksiin liittyy näistä puoltavista seikoista huolimatta toisaalta aina epävarmuutta ja selviä riskitekijöitä. Keskeisin on kysymys veromuutosten vaikutuksesta matkustajatuontiin ja alkoholin laittomaan kauppaan. Jatkossa huomiota tulee kiinnittää myös alkoholin verkkokauppaan. Näillä on suora vaikutus valtion verotuloihin ja alkoholihaitoista aiheutuviin yhteiskunnallisiin kustannuksiin. Oma kysymyksensä on, miten korotukset vaikuttavat esimerkiksi ravintola- ja matkailualan kilpailutilanteeseen matkustaja-alusten kanssa. Nämä näkökohdat eivät anna aihetta muuttaa hallituksen esitystä, mutta niitä on syytä käsitellä jäljempänä lyhyesti vielä erikseen.

Valiokunta puoltaa siis esityksen peruslinjauksia ja verotasoja vähäisin tarkennuksin.

Esityksen vaikutusarvioihin liittyy kuitenkin poikkeuksellista epävarmuutta eduskunnassa samaan aikaan vireillä olevan alkoholilain kokonaisuudistuksen (HE 100/2017 vp) vuoksi. Esityksen hinta-arvioissa ei ole esimerkiksi voitu ottaa huomioon sitä mahdollista vaikutusta, mikä alkoholin myynnin vapautumisella on hintoihin. Vastaavasti veronkorotusten on arvioitu vähentävän alkoholin tilastoitua kulutusta noin kaksi prosenttia verrattuna tilanteeseen, jossa veromuutoksia ei tehtäisi. Tämä on kuitenkin selvästi vähemmän kuin se kulutuksen kasvu, jonka alkoholilain muutosten on arvioitu aiheuttavan. Uudistus voi muuttaa myös kulutuksen rakennetta, mikä on taas vaikutuksensa mm. verotuottoon.

Alkoholilain kokonaisuudistusta koskeva esitys on erikseen käsiteltävänä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa, joka tekee siitä kattavan arvion. Siihen ei ole siksi perusteltua ottaa tässä yhteydessä edellä olevaa laajemmin kantaa.

Matkustajatuonti

Kuten todettu, matkustajatuonin osuus on pysynyt jokseenkin tasaisena, noin 17 prosentissa kokonaiskulutuksesta. Se muodostaa noin kolme neljäsosaa tilastoimattomasta kulutuksesta, kaikkiaan noin 21 prosentista. Vaikka tilastoimattoman kulutuksen osuus on suuri, myönteistä on, että laittoman tuonin osuus on pysynyt vähäisenä, noin prosentissa kokonaiskulutuksesta. Sen määrässä ei ole havaittu viime vuosina myöskään merkkejä kasvusta.

Matkustajatuonin kehitys on ollut laskeva myös viimeksi julkaistussa seurantalutkimuksessa, joka kattoi ajanjakson syyskuusta 2016 elokuuhun 2017. Sama trendi näkyy valtiovarainministeriön mukaan myös tätä tuoreemmissa, toistaiseksi julkaisemattomissa tuloksissa.

Esityksessä on todettu toisaalta, että veronkorotukset eivät ole vaikuttaneet aina johdonmukaisesti tai merkittävästi matkustajatuontiin. Siksi nyt ehdotettujen korotusten vaikutusta matkustajatuontiin ei ole voitu arvioida luotettavasti. Pitkälle meneviä johtopäätöksiä ei voida tehdä myöskään sen vuoksi, että Viron viimeisimmät veronkorotukset eivät ole ehkä siirtyneet vielä kokonaisuudessaan hintoihin. Arvioinnissa on ylipäänsä syytä ottaa huomioon se, että matkustajatuontia seuraava kyselytutkimus ja siihen perustuva tilastointi antavat luotettavan kuvan vasta pitkän aikavälin tarkastelussa.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp

Matkustajatuonnin rakenne vaikuttaa yhtenä osatekijänä siihen, miten veronkorotukset on perusteltua kohdentaa. Vaikka olutta tuodaan litramääräisesti eniten Suomeen, sen osuus oluen kokonaiskulutuksesta on alle 10 prosenttia. Väkevien ja long drink -juomien osuus on taas suurinta kokonaiskulutukseen suhteutettuna, vajaat 30 prosenttia. Tämä puoltaa esityksessä olevia painotuksia. Lisäksi on otettava huomioon, että Viron veronkorotukset ovat painottuneet nekin olueen ja mietoihin käymisteitse valmistettuihin juomiin.

Esitys on siis perusteltu myös näin tarkasteltuna. Jatkossa tulee kuitenkin kiinnittää lisääntyvää huomiota myös Latviasta suuntautuvaan matkustajatuontiin, josta on merkkejä jo nyt.

Muita näkökohtia

Alkoholiin liittyy myös monia tärkeitä elinkeinopoliittisia näkökohtia. Ala työllistää huomattavan määrän ihmisiä suoraan ja välillisesti niin tuotteiden valmistuksessa kuin edelleen myynnisessä ja matkailu- ja ravintolatoiminnassa. Veropolitiikassa myös nämä näkökohdat on otettava osaltaan huomioon. Valiokunta toteaa toisaalta, että alkoholijuomien vähittäismyyntihinnat ovat nousseet reaalisesti vain noin kaksi prosenttia vuosien 2010 ja 2016 välillä. Tähän nähden tilanne on siis ollut melko vakaa. Alkoholilain kokonaisuudistuksen jälkeen uuteen tarkasteluun voi olla erityistä aihetta.

Veronkorotukset kasvattavat toisaalta sitä eroa, joka matkailu- ja ravintola-alalla on suhteessa matkustaja-alusten verottomaan myyntiin. Valiokunta pitää tältä osin hyödyllisenä sitä tarkastelua, jota yritystukien uudistamista koskeva parlamentaarinen työryhmä parhaillaan tekee. Tarkasteluun kuuluvat laajasti kaikki yritys- ja elinkeinotuet, verotuet mukaan lukien. Siinä yhteydessä on mahdollista tarkastella monipuolisesti myös matkustaja-aluksille kohdennetun verotuen perusteita.

Seuranta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on tuonut lausunnossaan esiin tarpeen seurata matkustajatuonnin kehitystä. Se on pitänyt lisäksi välttämättömänä sitä, että Tullin voimavarat turvataan alkoholin tuonnin valvonnassa. Tullin kokemukset vuoden 2015 tehoseurannan tuloksista olivat hyviä ja puoltavat tätä kantaa.

Valtiovarainvaliokunta yhtyy näihin näkemyksiin.

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta ehdottaa, että esityksen yhteydessä käsiteltävät lakialoitteet hylätään.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 169/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää lakialoitteisiin LA 12/2015 vp, LA 102/2016 vp ja LA 77/2017 vp sisältyvät lakiehdotukset.

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) liite, sellaisena kuin se on laissa 1083/2013, seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp

VEROTAULUKKO

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Tuoteryhmä	Veron määrä
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 2,8	11.	8,80 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8	12.	35,55 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
<i>Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	24,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	187,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	23.	268,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	24.	383,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Viinit</i>		
— yli 15 mutta enintään 18	25.	383,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Välituotteet</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 15	31.	464,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	32.	718,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Etyylialkoholi</i>		
tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	8,80 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8	45.	47,85 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
Muut	46.	47,85 senttiä senttilitralta etyylialkoholia

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp

Helsingissä 7.12.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Eero Heinäluoma sd
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Krista Kiuru sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Outi Mäkelä kok
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Maria Tolppanen sd
jäsen Matti Torvinen sin
jäsen Kari Uotila vas
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ozan Yanar vihr
varajäsen Olavi Ala-Nissilä kesk
varajäsen Martti Mölsä sin
varajäsen Juhana Vartiainen kok
varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp
Vastalause 1 /vas

VASTALAUSE 1 /vas

Perustelut

Yhdymme valtiovarainvaliokunnan mietintöön alkoholin valmisteverotuksen muutosten osalta. Alkoholin käyttö- ja kulutustapoihin vaikuttavat kuitenkin myös muut veroratkaisut, joita olisi tässä yhteydessä syytä tarkastella.

Kuten valtiovarainvaliokunta mietinnössään toteaa, liittyy alkoholimyyntiin monia tärkeitä elinkeinopoliittisia näkökohtia. Ala työllistää huomattavan määrän ihmisiä suoraan ja välillisesti niin tuotteiden valmistuksessa kuin myynnissä ja matkailu- ja ravintolatoiminnassa. Nyt esitettyjen veronkorotusten jälkeen hintaero kotimaan kauppojen ja matkailu- ja ravintola-alan myyntipisteiden ja matkustaja-alusten verottoman myynnin välillä kasvaa. Tässä yhteydessä yhdymmekin valiokunnan huomioon siitä, että yritystukien tarkastelun yhteydessä olisi perusteltua arvioida myös matkustaja-aluksille annetun verotuen tarpeellisuutta ja kokonaisvaikutuksia.

Alkoholin jakelukanavista ravintola-anniskelu tuottaa eniten verotuloja ja työllisyyttä. Ravintola-anniskelu on vähentynyt yhtäjaksoisesti vuodesta 1997. Tuolloin anniskelukulutus oli 21 prosenttia alkoholin kokonaiskulutuksesta. Nyt osuus on noin 10 prosenttia, ja suunta on laskeva. Noin 63 prosenttia alkoholielinkeinoihin liittyvästä työllisyydestä on ravintoloissa. Valiokunnan kuuleman arvion mukaan ravintola-ala työllistää 10 000—15 000 henkilöä vähemmän kuin se työllistäisi, jos anniskelun osuus olisi edelleen 20 prosentin tasolla, mutta alkoholin kokonaiskulutus nykyisellä tasolla. Vastaavasti myös valtion verotulot ovat kaukana niiden potentiaalisesta tasosta.

Elinkeinopoliittisten syiden lisäksi ravintolamyyntiin liittyy myös käyttökulttuuria koskeva näkökulma. Alkoholin kulutuksen painopisteen siirtyminen pois kodeista valvottuihin ja sosiaalista kanssakäymistä edistäviin tiloihin voisi osaltaan vähentää alkoholihaittoja ja edistää ravintolakulttuuria.

Yksi tapa rohkaista tällaista kulutustottumusten muutosta olisi ravintola-anniskelun hinnan alentaminen suhteessa kotimaiseen vähittäismyyntiin sekä ulkomaiseen tuontiin. Esitetty alkoholiveron korotus painottuu oluisiin ja muihin mietoihin juomiin, jotka ovat ravintolakulutuksen päätuotteet, joten sen vaikutuksen voi arvioida olevan jopa päinvastainen, vaikka korotus onkin anniskelussa prosentuaalisesti pienempi kuin vähittäismyynnissä.

Nykyisellään ravintolapalveluiden (ml. ruuan) arvonlisäverokanta on alennettu 14 prosenttiin, mutta ravintola-alkoholista peritään täysi 24 prosentin alv. Mikäli anniskelun verotus olisi samalla tasolla muiden ravintolapalveluiden kanssa, pienenesi ravintolamyynnin ja muun alkoholimyyntien välinen hintaero. Tämä kannustaisi kulutuksen siirtämiseen ravintoloihin.

Staattisen laskelman mukaan anniskelun arvonlisäveron alentaminen vähentäisi valtion verotuloja reilulla 120 miljoonalla eurolla vuodessa. Käytännössä nettovaikutus valtiontalouteen jäisi huomattavasti pienemmäksi, koska alennus lisäisi ravintolapalveluiden ja -tuotteiden kysyntää, mikä vastaavasti lisäisi verotuloja ja työllisyyttä.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp
Vastalause 1 /vas

Siitä, mitkä arvonlisäveromuutoksen dynaamiset vaikutukset tarkalleen olisivat, on esitetty erilaisia arvioita. On esimerkiksi huomautettu, että tutkimusten mukaan kampaamoiden tai ravintolapalveluiden alv:n alentaminen ei ole merkittävästi siirtynyt kuluttajahintoihin. Ravintolapalveluiden osalta väite on kyseenalainen: Tilastokeskuksen tilastojen perusteella vuonna 2010 toteutetun ravintolaruuan arvonlisäveron alentamisen voi arvioida siirtyneen 78-prosenttisesti hintoihin koko ravintola-alalla. Myös Kuluttajatutkimuskeskuksen selvitys osoittaa veronalennuksen alentaneen huomattavassa määrin ravintolaruuan hintaa.

Matkailu- ja ravintola-alan etujärjestön MaRa ry:n arvion mukaan uudistuksen nettovaikutus voisi jäädä noin 70 miljoonaan euroon, kun työ- ja verotulomuutokset huomioidaan. Joidenkin asiantuntijoiden mielestä tämä arvio olisi kuitenkin varsin optimistinen kulutuksen hintajouaston suhteen. Joka tapauksessa vaikuttaa erittäin todennäköiseltä, että ravintola-anniskelusta aiheutuva verotulojen menetys olisi selvästi pienempi kuin valmisteveron korotuksesta seuraava verotulojen kasvu. Lisäksi uudistuksella olisi yllä mainittuja myönteisiä vaikutuksia alkoholin käyttötapoihin ja suomalaiseen ravintolakulttuuriin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraava lausuma. (*Vastalauseen lausumaehdotus*)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen ravintola-anniskelun arvonlisäveron alentamisesta muiden ravintolapalveluiden tasolle.

Helsingissä 7.12.2017

Kari Uotila vas

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp
Vastalause 2 /kd

VASTALAUSE 2 /kd

Perustelut

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan alkoholin liikakäyttö on yksi keskeisimmistä suomalaisen yhteiskunnan terveysuhista. Alkoholin runsas käyttö lisää sairastavuutta ja pahentaa monien sairauksien oireita. Alkoholiin liittyvät kuolemansyyt ovat viime vuosina olleet työikäisten yleisin kuolemansyy. Alkoholihaittojen tuomat lisäkustannukset julkiselle taloudelle ovat useita miljardeja euroja vuodessa. Kun otetaan huomioon tuotantomienetykset työelämässä ja muut haitat, kustannukset ovat moninkertaisia.

Alkoholihaittojen määrä on suorassa suhteessa alkoholin kokonaiskulutukseen. Tehokkain tapa hillitä alkoholin väärinkäyttöä on vaikuttaa alkoholin saatavuuteen ja hintaan. Alkoholiveron asteittainen korotus on yksi keskeinen toimenpide vähentää alkoholihaittoja. Aiemmat veronkorotukset ovat osoittaneet, että hinnan nousu vaikuttaa selkeästi alkoholin kokonaiskulutukseen. Alkoholivero on asetettava sellaiselle tasolle, että se hillitsee alkoholin käyttöä ja että veron tuotto on järkevässä suhteessa alkoholin käytön yhteiskunnalle aiheuttamiin kustannuksiin.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia niin, että alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin. Valiokunnan mietinnön mukaan esityksen ensisijainen tarkoitus on fiskaalinen ja sillä on lisäksi terveystaloudellisia tarkoituksia. Esityksen mukainen 100 000 000 euron veronkorotus onkin askel oikeaan suuntaan. Korotuksen tosiasiallinen tarkoitus on kuitenkin vähentää niitä haittoja, mitkä syntyvät hallituksen omista toimista. Hallituksen valmisteleva alkoholilain kokonaisuudistus tuo mukanaan useita lievennyksiä alkoholipolitiikkaan nykytilanteeseen verrattuna ja tarkoittaa käytännössä sitä, että alkoholin saatavuutta lisätään ja samalla hinta tulee laskemaan epäsuorien vaikutusten johdosta. Alkoholin saatavuuden lisäämisen aiheuttamaa kokonaiskulutuksen kasvua pyritään vähentämään alkoholiveroa korottamalla. Hallituksen esityksen mukainen korotus ei kuitenkaan ole riittävän suuri, varsinkaan jos vähittäiskaupassa myytävien alkoholijuomien alkoholipitoisuutta korotetaan hallituspuolueiden toiveiden mukaisesti. Vahvemman oluen myynnin siirtäminen Alkosta ruokakauppoihin alentaisi merkittävästi hintoja ja lisäisi siten samalla alkoholin kokonaiskulutusta.

Valiokunnan mietinnössä viitataan aikaisempiin viiteen veronkorotukseen ja niiden tuomiin positiivisiin vaikutuksiin. Nämä viisi veronkorotusta toteutettiin kuitenkin aikaisempien hallitusten toimista vuosina 2008—2014. Aiempien veronkorotusten yhteydessä ei myöskään lisätty samanaikaisesti alkoholin saatavuutta, kuten hallitus nyt on tekemässä. Hallituksen toimien vuoksi tarvitaankin suurempi veronkorotus kuin mitä hallitus esittää omassa esityksessään.

KD-eduskuntaryhmä esittää omassa vaihtoehtobudjetissaan sekä lakialoitteessa LA 77/2017 vp alkoholiveron kokonaiskorotusta 200 000 000 eurolla eli 100 000 000 euroa korkeampaa korotusta kuin hallitus. Korotus kohdistettaisiin siten, että oluiden verotusta korotetaan 0,63—0,73 euroa / 33 cl tölkki, jolloin tuoteryhmässä 12. veron taso olisi 40,00 senttiä senttilitralla etyylialkoholia. Lisäksi esitämme, että 22. tuoteryhmä muutetaan vastaamaan seuraavan eli 23. tuoteryhmän verotusta, jolloin veron määrä 22. tuoteryhmän osalta nousisi 241,00 senttiin litralta valmistettu alkoholijuomaa.

**Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp
Vastalause 2 /kd**

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna. (*Vastalauseen muutosehdotukset*)

Vastalauseen muutosehdotukset

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) liite, sellaisena kuin se on laissa 1083/2013, seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp
Vastalause 2 /kd

VEROTAULUKKO

Etyylialkoholipitoisuus tilavuus- prosentteina	Tuote- ryhmä	Veron määrä
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 2,8	11.	8,00 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8	12.	40,00 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
<i>Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	22,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	241,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	23.	241,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	24.	339,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Viinit</i>		
— yli 15 mutta enintään 18	25.	339,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Välituotteet</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 15	31.	411,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	32.	670,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Etyylialkoholi</i>		
tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	8,00 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8	45.	45,55 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
Muut	46.	45,55 senttiä senttilitralta etyylialkoholia

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2017 vp
Vastalause 2 /kd

Helsingissä 7.12.2017

Peter Östman kd